

Rond Griend & Polder

Blad van de vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming voor
Midden IJsselmonde en Oude Maas

"De Carnisse Grienden"

Redactie: Etienne van Noordenne
redactie@carnissegrienden.nl

Website : www.carnissegrienden.nl
Banknummer : NL34 INGB 0002 7132 74

Inhoud:

Voorwoord	2
Buytenland van Rhoon	2
Gezocht vrijwilligers!	3
Vogels in de Zegenpolder	4
Contributie 2019	5
Sanering Rhoonse Stort	5
Digitale versie Rond Griend & Polder	6
Waarnemingen in griend en polder	7
Kerststerworkshop	8
Vereniging De Carnisse Grienden op de Zomerfair	8
Geplande activiteiten 2019	9
Verwelkoming 500ste lid Zomaar een tuin in Albrandswaard	9
Zomaar een tuin in Albrandswaard	10

Bladzijde:

Samenstelling bestuur:

Leo Heezen voorzitter@carnissegrienden.nl	voorzitter	010-5015027
Elma Schreuders Goudenregen 4, 3161 CL Rhoon secretariaat@carnissegrienden.nl	secretaris	06 33137477
Daan van Zanten penningmeester@carnissegrienden.nl	penningmeester	010-5013710
Etienne van Noordenne redactie@carnissegrienden.nl	bestuurslid	06-10029298
Niels Godijn	bestuurslid	

Voorwoord

Het jaar 2018 zit er al bijna weer op. We kunnen als vereniging terugkijken op een goed verlopen jaar. Steeds meer mensen waarderen onze inzet voor behoud van natuur en het cultuurhistorisch landschap. Het aantal leden is het afgelopen jaar weer fors toegenomen en het 500ste lid is medio dit jaar ingeschreven. We zijn hier heel blij mee en het bewijst dat we op deze voet moeten doorgaan.

Het afgelopen jaar hebben we ons sterk gemaakt voor de oprichting van de Gebiedscoöperatie Het Buijtenland van Rhoon en in juli konden we als een van de medeoprichters de oprichtingsakte ondertekenen. Na vele jaren van uiteenlopende discussies en het lanceren van verschillende plannen is nu eindelijk iets tot stand gekomen samen met de gebruikers en niet van boven opgelegd, zoals het oorspronkelijke plan. Met voldoende draagvlak kan er nu worden gewerkt aan een natuur inclusieve exploitatie van de polders.

Een ander belangrijk dossier was dat van de sanering van de Rhoonse Stort en de herziening van het bestemmingsplan. Met name de nieuwe bestemming van de gesaneerde stort heeft tot veel discussie en overleg geleid. Na sanering zal er een grote grasvlakte ontstaan, wat erg kaal is en eigenlijk niet goed aansluit bij het Buijtenland en de grienden. Na inspreken van DCG in de raad van Albrandswaard is een raadsbrede motie aangenomen om in overleg met de betrokken partijen tot een invulling te komen die wat meer variatie geeft. DCG heeft hiervoor een voorstel ingediend en het lijkt erop dat dit voor een groot deel wordt meegenomen in het definitieve ontwerp. In 2019 zal daarover een besluit worden genomen.

De opgeknapte Johannapolder met de groene loper en het mooie uitkijkpunt, heeft een positief effect gehad op het aantal bezoekers naar het gebied, ook naar de grienden. Helaas is dat overschaduwed door de grote brand die het restaurant en woonhuis van Abel heeft verwoest.

In 2018 hebben we ook een aantal excursies naar de grienden en polders georganiseerd, evenals een aantal workshops. Gezien de belangstelling zouden we dit aantal graag willen uitbreiden en mogelijk nieuwe activiteiten willen toevoegen. Daarvoor hebben we wel hulp nodig en zijn we naarstig op zoek naar vrijwilligers die de organisatie van activiteiten op zich willen nemen. Als je interesse hebt neem dan contact op met het secretariaat. We kunnen tevreden terugkijken op een goed 2018 en we verwachten deze lijn in 2019 te kunnen voortzetten.

Mede namens het bestuur wens ik u allen een voorspoedig 2019.

Leo Heezen
Voorzitter

Het Buijtenland van Rhoon

Zoals in de vorige RG&P beschreven is de Gebiedscoöperatie *Het Buijtenland van Rhoon* eindelijk een feit. Omdat het bestuur nog maar bestaat uit alleen de voorzitter zijn er verschillende Algemene Ledenvergaderingen uitgeschreven om besluiten te kunnen nemen en een rappe start te maken.

Om de uitvoerende werkzaamheden van de coöperatie te kunnen starten moest eerst de samenwerkingsovereenkomst met de provincie worden getekend en het door de coöperatie opgestelde Jaarplan 2019 worden goedgekeurd. Dat is inmiddels gebeurd, wat betekent dat er budget is en de coöperatie kan gaan handelen. Voorlopig zal boerderij de Vlakkenburg aan de Essendijk worden gebruikt als kantoor. Een aantal praktische zaken wordt nu geregeld, zoals Internet, bankrekening, personeel etc. De coöperatie heeft ook een eigen website: www.buijtenland-van-rhoon.nl. Hier kun je onder andere het goedgekeurde Jaarplan 2019 terugvinden.

De coöperatie is groeiend en bestaat nu uit 17 leden, die allemaal een bijdrage willen leveren aan het realiseren van de gestelde doelen in het Streefbeeld. Lid zijn de agrariërs in het gebied, enkele leden met een recreatieve invulling en twee natuurverenigingen. Uit deze leden wordt begin 2019 een bestuur gekozen, waarbij in principe elke groep zal worden vertegenwoordigd.

RG&P januari 2019, 65e nummer

Er is ook een Raad van Advies in oprichting. Door de ALV is een voorzitter voorgesteld. Deze zal samen met de verschillende partijen komen met een voorstel voor de andere leden. De verwachting is dat begin 2019 de Raad van Advies kan worden benoemd.

Voor de afzet van producten uit het Buitenland is een werkgroep in het leven geroepen. Deze kijkt samen met externe hulp welke producten waar en hoe het best kunnen worden vermarkt. De herkenbaarheid dat het product uit het Buitenland van Rhooon komt en de unieke eigenschappen van de teelt van deze bijzondere producten spelen daarbij een belangrijke rol.

De eerste resultaten van het experiment in de Zegenpolder zijn gepresenteerd. Het betreft vooral de rapportage over de flora en fauna, welke significant zijn toegenomen in het betreffende gebied. De resultaten van de verbouwde agrarische producten worden in het voorjaar van 2019 verwacht.

Het Jaarplan 2019 bevat enkele uitvoerende werkzaamheden, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in de Zegenpolder (onderdeel van het saneren van de Rhoonse Stort), het realiseren van vochtig hooiland, het aanleggen van een stukje griend langs de Schenkeldijk, kruidenrijk grasland en florarijke akkers etc.

In het jaarplan is ook opgenomen dat er onderzoeken zullen worden gedaan naar de herbouw van een waterwipmolen in de Zegenpolder en de herbouw van molen Het Hert nabij het nieuw te ontwikkelen bezoekerscentrum. Er zal ook een aantal routes door het gebied worden gemarkeerd.

Behalve bovenstaande plannen zijn er nog veel meer opgenomen in het jaarplan, dat te vinden is op de website van de coöperatie. Onze vereniging zal betrokken zijn bij de invulling van een aantal plannen. Uiteraard houden we u hiervan op de hoogte.

Gezocht : vrijwilligers

Geboden : een mooie uitdaging en veel voldoening

Bij een almaar groeiende vereniging en een toenemend aantal activiteiten en werkzaamheden komt de behoefte aan extra hoofden en handen logischerwijze om de hoek kijken. Daarnaast proberen we meer leden een actieve rol te geven binnen onze vereniging.

Daarom zijn wij op zoek naar leden die:

- Onze activiteiten en excursies willen coördineren en organiseren
Werkzaamheden die hierbij horen zijn: het (mede) samenstellen van het activiteitenprogramma, het bedenken van activiteiten en benaderen van mensen die activiteiten kunnen uitvoeren, de promotie (uitnodiging aan de leden, kopij naar lokale bladen sturen, Facebook), het bijhouden van de aanmeldingen, het verzorgen van de catering (indien nodig), communicatie met de deelnemers etc.. U staat er niet alleen voor want binnen de vereniging is veel kennis en hulp beschikbaar om u op weg te helpen.
- De organisatie van vrijwilligersactiviteiten voor hun rekening kunnen nemen
Denk hierbij aan circa vijf activiteiten per jaar in de grienden of polders. Mogelijke activiteiten zijn: schoonmaken van bepaalde gebieden, snoeiwerk, planten van bomen of struiken, plaatsen van borden, bankjes, opstapjes etc, inventariseren van bepaalde natuurgroepen enzovoorts.

Als u van mening bent dat u graag een steentje wilt bijdragen, maar u ziet op tegen de tijd die u hieraan kwijt bent, meldt u zich dan toch aan want dan kunnen we kijken of we de taken over 2 (of meerdere) leden kunnen verdelen.

Spreekt het bovenstaande u aan en wilt u iets bijdragen aan de vereniging, neem dan contact op via secretariaat@carnissegrienden.nl

Vogels in de Zegenpolder

Het zal u niet zijn ontgaan; de Zegenpolder komt geleidelijk weer tot leven. Sinds de start van het experiment “hoogwaardige akkernatuur 2017” wordt ruim 70 hectare anders beheerd dan de reguliere akkerbouw. Dat werpt inmiddels vruchten af, van heinde en verre snellen de vogels richting Rhooon.

Dit jaar bleek uit onderzoek dat het aantal broedvogels in de Zegenpolder al met zo'n 30% is gestegen ten opzichte van 2017. Een prachtig resultaat voor zo'n kort tijdsbestek. Ook de nazomer en herfst brachten positieve berichten. Een reeks bijzondere migranten, vogels op doorreis van de broedgebieden naar de overwinteringsgebieden, deed de polder aan. Heeft u wel eens gehoord van een Groenlandse Tapuit? Een Morinelplevier uit Scandinavië? Of de Grauwe Klauwier, de Geelgors en het Paapje, soorten die onze regio al decennia geleden hebben verlaten als broedvogel? Voor de liefhebber waren zij te aanschouwen in één van de braakstroken of op de percelen waar bijzondere gewassen als koolzaad, veldboon of luzerne werden verbouwd.

Eind november was er zelfs nog een Fitis aanwezig, een typische zomergast die doorgaans in september al vertrekt richting de overwinteringsgebieden in zuidelijk Afrika. Dit is van eenzelfde kaliber als een zwaluw in deze tijd van het jaar. Afgelopen zaterdag deed daar nog een schepje bovenop toen lokale vogelaars een Gele Kwikstaart op de vogelakker vonden. Gezien het ontbreken van de kleur geel, de raspende roep en de lange achternagel gaat het mogelijk om een oostelijke soort. Inmiddels is een veertje verzameld; middels DNA-analyse kan de herkomst met zekerheid worden herleid. Indien het inderdaad een oostelijke Gele Kwikstaart betreft is het de eerste keer ooit dat deze Nederland aandoet. De broedgebieden liggen op de steppen van oostelijk Rusland, Mongolië, noordelijk China en westelijk Alaska.

De vogels uit verre windstreken zijn een magneet voor vogelaars. Zondag, net na zonsopkomst, stond een auto vol vogelaars uit Groningen op de Essendijk. Honderden collega-ornithologen volgden later op de dag. Klaarblijkelijk kunnen landbouw, natuur en recreatie in harmonie samengaan!

Niels Godijn

RG&P januari 2019, 65e nummer

Contributie voor het jaar 2018

Bij deze uitgave van 'Rond Griend en Polder' zit de gebruikelijke brief met de acceptgiro voor het voldoen van uw contributie voor het jaar 2019, voor zover deze al niet is voldaan.

De minimum contributie voor de vereniging voor 2019 is € 10,00. Een hogere bijdrage voor onze activiteiten is evenwel van harte welkom.

Het bankrekeningnummer van de vereniging is: **NL34 INGB 0002 7132 74 t.n.v. Ver. IJsselm. De Carnisse Grienden.**

Wanneer u de contributie niet via een (internet bankieren) acceptgiro overmaakt, dan gaarne uw adres of de laatste 4 cijfers van het 16-cijferige betalingskenmerk (rechtsboven op het acceptgiroformulier) bij uw overmaking vermelden.

De vereniging is erkend als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Dit betekent dat bijdragen (contributies en giften) u fiscale voordelen kunnen opleveren. Alle ANBI informatie voor onze vereniging staat op onze webpagina www.carnissegrienden.nl onder de kop 'Vereniging - ANBI Gegevens'.

Wij danken u voor uw steun voor de vereniging.

Daan van Zanten
Penningmeester

Saneren Rhoonse Stort

De werkzaamheden voor de sanering van de stortplaats zijn gestart. Alle bomen zijn gekapt op een kleine groep bomen na. Tijdens de werkzaamheden is namelijk gebleken dat er een nest van een buizerd in een van de bomen zit. In overleg met de omgevingsdienst laat men de bomen op een strook van 25 meter rondom dit nest voorlopig staan.

Om de saneringswerkzaamheden in een later stadium te kunnen uitvoeren, is het nodig dat ook deze bomen op termijn worden weggehaald. Dit is mogelijk zonder nadelige gevolgen voor de buizerd, omdat deze vogelsoort gebruik maakt van meerdere nesten in zijn leefgebied. In de nabije omgeving beschikt dit buizerdpaar over voldoende alternatieve nesten. Een ecologisch bureau heeft hiervoor een advies opgesteld.

De provincie gaat nu bij de omgevingsdienst een ontheffing aanvragen om ook de resterende bomen op de Rhoonse stort te kappen. Naar verwachting zullen deze nog ruim voor het nieuwe broedseizoen op verantwoorde wijze gekapt worden.

De bodemsanering zelf en de herinrichting van de Rhoonse stort starten in het voorjaar van 2019. Er zal dan een afdeklaag van 50 cm worden aangebracht over de gehele stort. Deze grond zal uit de Zegenpolder worden gehaald. Ook de parkeerplaats zal worden opgehoogd en opnieuw worden ingericht.

Naar aanleiding van de motie die door de Raad van Albrandswaard is aangenomen en waarin de opdracht aan de wethouder is gegeven om met de betrokken partijen te onderzoeken hoe de ontstane vlakte het best kan worden ingevuld, is een werkgroep al enkele keren bijeengekomen. Onze vereniging maakt deel uit van de werkgroep en wij hebben een voorstel ingediend voor een evenwichtige invulling, waarbij grasland, kruiden en bloemenstroken elkaar afwisselen aangevuld met enkele bomen en struikpartijen. Begin 2019 zal een besluit worden genomen over de definitieve invulling. Dit zal worden uitgevoerd als het saneringsproject

is afgerond.

Digitale versie Rond Griend & Polder

Inmiddels heeft een aantal leden al aangegeven om de papieren uitgave van de Rond Griend en Polder digitaal te willen ontvangen. Het decembernummer krijgen zij nog eenmaal per post inclusief de jaarlijkse acceptgiro voor het lidmaatschap. In het komende jaar zullen zij alle uitgaven digitaal gaan ontvangen.

Mocht u ook graag een digitale versie ontvangen dan kunt u dat aangeven door een korte email met vermelding van naam en adres naar redactie@carnissegrienden.nl te sturen. Hiermee helpt u de kosten voor het verzenden en drukken van ons verenigingsblad te drukken en tevens verkleint dit onze milieu footprint.

Waarnemingen in griend en polder

Op 19 oktober werd door Elma Schreuders in de tuin een maarts viooltje gefotografeerd. De naam zegt het al: MAARTS viooltje!!! Die is helemaal de weg kwijt. Toch wel een mooi bloempje.

Op dinsdag 12 december werd door Len Ruissen vanuit haar tuin aan de Havendam onderstaande foto gemaakt. De reeën lopen op het land van de Zegenhoeve, onderdeel van het experiment in de Zegenpolder.

Heeft u zelf iets moois of bijzonders waargenomen of meegemaakt in de grienden en omliggende polders, deelt u dit dan met ons door dit per email te versturen aan redactie@carnissegrienden.nl.

Kerststerworkshop

Netty Wermeester kwam met het idee om ook dit jaar weer een workshop te organiseren. Zij had bedacht om daarbij griendenmateriaal te gebruiken en alvast een stukje in de Kerstsfeer te creëren.

Als voorbeeld had zij twee vijfhoekige sterren gemaakt waarvan één met verlichting en één zonder verlichting, maar met wat groendecoratie, beiden als inspiratie bedoeld. Stichting Het Zuid-Hollands Landschap had Netty toestemming gegeven om in het kielzog van een groep studenten van de MBO hoveniersopleiding van de Lentiz onderwijsgroep, die onderhoud pleegden in Klein Profijt, de benodigde takken uit te zoeken en mee te nemen.

De uitnodiging werd aan de leden verstuurd en de reacties waren van dien aard dat binnen een halve dag de workshop was "uitverkocht".

Het was een behoorlijk koude avond die 22ste november, maar al naar gelang de wilgentenen werden gevormd tot sterren, gingen steeds meer vesten en truien over de rugleuningen van de stoelen in het Jongeren centrum Albrandswaard. Er werd door de 15 deelnemers zeer serieus gewerkt om de mooiste Kerstcreatie te maken en de resultaten mochten gezien worden.

Netty, hartelijk dank voor je gezellige inzet. De mensen zijn met een goed gevoel naar huis gegaan. Het was weer erg leuk.

Vereniging De Carnisse Grienden op de Zomerfair

Op zaterdag 25 augustus stond vereniging De Carnisse Grienden met een informatiestand op de Zomerfair op het terrein van bloemisterij van Rosmalen aan de Stationsstraat te Rhooen. De stand had een prima plaatsje gekregen en zag er weer goed uit, alhoewel de traditionele griendenwerktuigen die dag door omstandigheden ontbraken.

Tussen de buien door kwamen geïnteresseerden zich informeren over zaken als het behoud en het onderhoud van de Rhoonse en Carnisse grienden, over de sanering van de Rhoonse Stort en het definitief verwijderen van de bebossing op de Zegenpoldersdijk, en de plannen tot aanleg van struinnatuur in de Johannapolder.

Uiteraard waren er ook vragen en antwoorden met betrekking tot de ontwikkelingen rond het Buitenland van Rhooen en het met medewerking van Vereniging De Carnisse Grienden opgestelde en deze zomer gepresenteerde streefbeeld voor de invulling van natuur en recreatie voor het Buitenland van Rhooen.

De oprichting van de Gebiedscoöperatie, waarvan de vereniging een van de oprichters en een van de ondertekenaars van de ledenovereenkomst is, werd met trots gedeeld met de bezoekers.

Maar het was niet de meest ideale dag voor een stand. De regen viel met bakken uit een donkere hemel en de wind maakte dat de nattigheid ook binnen in de stand kwam. Na de zoveelste hoosbui en de zoveelste keer te

hebben geprobeerd om alles op de planken droog te houden en na de zoveelste keer een blik op de buienradar, werd om 13.00 uur besloten de spullen op te bergen en naar huis te gaan.

Heel jammer eigenlijk. We hebben altijd een leuke activiteit op de Zomerfair, maar nu was het geen doen om de bezoekers fatsoenlijk te woord te staan. Maar gezegd moet gezegd; in die paar uur dat we er waren, hebben zich toch 5 nieuwe leden aangemeld.

ELMA

Geplande activiteiten 2019

Ook voor het komende jaar staan diverse activiteiten op het programma. Noteer alvast in uw agenda:

- zaterdag 05 januari - Nieuwjaarsreceptie
u bent van harte welkom op de Nieuwjaarsreceptie van de vereniging die traditiegetrouw op de Fram wordt gehouden. Zie de uitnodiging verder in dit blad.
- zaterdag 09 maart - jaarlijkse schoonmaak van de grienden.
Dit jaar gaan we het groots aanpakken en organiseren we deze dag in samenwerking met de Lions Rhoon Oude Maas en met de Tafelronde 154 Rhoon. Meer informatie wordt u toegezonden.
- in maart - bezoek aan de eendenkooi in Klein Profijt.
De eendenkooi is een afgesloten deel van Klein Profijt (in de Rhoonse grienden) dat alleen onder begeleiding kan worden bezocht. De datum wordt nog bekend gemaakt.
- donderdagavond 11 april - Algemene Ledenvergadering.
Verleden jaar kon de heer Louis Dolmans van de Stichting Doornik Natuurakkers vanwege griep niet als gastspreker optreden. Voor de komende ALV hebben we hem bereid gevonden zijn lezing alsnog te komen houden. De Stichting staat een combinatie van biologisch-dynamische graanteelt voor met als doel de bescherming en herstel van akkervogels.
- zaterdag 29 juni - fotoworkshop.
Albert van Boerum leidt u weer door de digitale fotowereld heen en geeft assistentie en uitleg. Meer info komt te zijner tijd.
- in juni of juli - excursie in de Sophiapolder.
Dit natuureiland ligt midden in de rivier de Noord en is een van de weinige zoetwater plekken met getijdenwerking. Ook hierover wordt u tijdig geïnformeerd.

Verwelkoming 500ste lid

Tijdens de Historische Landbouwdag op zaterdag 15 september was de vereniging met een stand vertegenwoordigd op het terrein van boerderij de Vlakkenburg aan de Essendijk te Rhoon. Het was een goed bezocht evenement.

Na het beantwoorden van de vele vragen en het inschrijven van nieuwe leden, werd aan het einde van de middag een mijlpaal bereikt en werd het 500ste lid van de vereniging ingeschreven.

De heer en mevrouw Van Leijenhorst uit Poortugaal mochten het informatiepakket en het welkomstgeschenk, het griendennatuurboekje "Flora en Fauna in de Rhoonse en Carnisse Grienden en Klein Profijt", in ontvangst nemen. Het welkomstboekje is ondertussen bij hen bezorgd.

RG&P januari 2019, 65e nummer

Zomaar een tuin in Albrandswaard

Lijsterbes.

Hij stond er al toen wij er in 1978 kwamen wonen. De lijsterbes. Eigenlijk in de tuin van de burens, maar wel op de grens zodat het ook een beetje onze boom is, had hij er enkele jaren ervoor een plaatsje gekregen.

In de loop van de jaren zagen we hem groeien en telkens de seizoenen aankondigen. In het voorjaar met nieuw zacht groen blad, daarna met witte bloemschermen, opgevolgd aan het einde van de zomer door rode bessen en in het late najaar de tuinen voorzienend van zijn afvallend blad waar ook de bodembewoners en de insecten in de winter weer blij mee zijn.

Aan de pergola, niet ver van de lijsterbes, hangt een koolmezenkastje. De overhangende takken zijn te dun om een rovende kat te dragen. En telkens, als in het voorjaar de eieren van de mezen zijn uitgekomen en het getwiet van de jongvogels elke dag luider wordt, is de lijsterbes zover dat zijn bladeren voor de nodige schaduw over het nest zorgen.

Ook de boom zelf droeg soms nesten. Merels en lijsters waren welkom, alhoewel die nesten vaak werden leeggeroofd door de ekster, die ook voor haar gebroed moest zorgen.

Eens, tijdens een bloedhete zomer, had een houtduif zich genesteld in de boom. Het was zo warm dat het bladerdak niet meer voor de juiste bescherming kon zorgen. Ik hield het beest in de gaten en als ik zag dat ze in de problemen kwam, spoot ik de boom en de duif met de tuinslang nat. Je zag het beest er wel bij varen en zo heeft ze tot twee keer toe met succes een nest groot kunnen brengen.

Bij extreme temperaturen en droogte wordt de boom door ons getrakteerd op veel water, zuinig als we op hem zijn. Een leuke bijkomstigheid is dat de natte bladeren dan veel kleine vogels aantrekken die zich, als het waterloopje bij de vijver bezet is, eraan poedelen en ervan drinken.

De boom werd in ieder jaargetijde goed bezocht door allerhande tuinvogels. Vooral veel lijsters (vandaar de naam) en merels zijn gek op de bessen en aan het einde van de zomer brengen die rode bessen menige vogels in de verleiding om zich nog even te goed te doen alvorens aan hun trektocht te beginnen. Prachtig waren de koperwieken afgewisseld met de kramsvogels. Menigmaal heb ik op mijn knieën op de bank voor het raam zitten kijken naar de vliegende bezoekers.

Maar in de loop der jaren namen het aantal vogels steeds verder af. Lijsters, koperwieken, kramsvogels, spreeuwen, goudhaantjes, we zien ze zelden meer. Slechts een enkele verdwaalde merel en soms wat vinken weten de lijsterbes te vinden. En zo zit ik nog maar zelden op de knieën voor het raam en valt menige rode bes ongebruikt op de grond, niet in staat om dat te doen waar het uiteindelijk voor bedoeld is; voortplanting en vogels energie geven voor de lange tocht of voor de komende winter.

En zo werd het zomer 2018 met wederom extreme hitte en droogte, en ook nu weer bracht de tuinslang verkoeling voor de boom en probeerden we hem kunstmatig in zijn waterbehoefte te voorzien. Maar zó konden we niet bewateren, je zag het hem aan hoe moeilijk hij het had. De bladeren vielen veel te vroeg af, de bessen verdroogden grotendeels en de meesten verloren hun vuurrode kleur. En alhoewel hij er wel beter aan toe was dan de meeste lijsterbessen in de omgeving, konden we echt treurig worden om hem zo te zien.

En toen gebeurde het! Een zondag, eind oktober. Ik loop even naar het raam om te zien of de poes soms in aantocht is en zie.....wel meer dan honderd kramsvogels in de lijsterbes! Het is een gekrioel van jewelste en steeds maakt een grote groep kramsvogels plaats voor de volgende grote groep. Ik zie ze in de omgeving zitten en ik zie ze in grote aantallen rondvliegen. Dit moeten in totaal bijna tweehonderd vogels zijn en het is zo uniek, zo heb ik het in de veertig jaar dat we hier wonen, nog nooit gezien. De boom is in zeer korte tijd ontdaan van wat er nog aan bessen aanhingen. Prachtig vind ik het. En, jawel, ik zit weer op mijn knieën op de bank voor het raam om van de vogels te genieten.

ELMA

CARNISSE GRIENDEN

*

Over het smalle pad tussen geknotte wilgen
de blikken dominee in lange zwarte jas.

Dat ik dat ben gaat er maar moeilijk in,
moeilijk als alle begin dat leiden moet

tot eeuwigheid of anders tot de duur
van bomen, bijvoorbeeld van dat taaie soort.

Het herbergt nesten, mos, soms bloemen
uit aangewaaid zaad en even zo mooi onkruid.

Bij wie had ik het nu toch weer verbruid?
Wat doet u hier? Ik ben hier thuis.

* *

Ernaast stroomt de rivier met af en toe
een nuttig schip. En van de overkant

luidt midden op de dag een kerkklok al te lang
voor echtverbintenis, waarschijnlijk voor een dode.

Laat mij maar gaan. Ankeren, zegt een bord
dat als een roerdomp in het water staat, verboden.

J. EIJKELBOOM

